

GRUMS KOMMUN

RIKTLINJER

Datum
2014-02-04

Antagen av
KS

Sida
1(14)

Reviderad datum

Paragraf
§ 51

Handlingsplan för våld i nära relationer

Handlingsplan - Våld i nära relationer

Inledning

2009 gjordes en första handlingsplan som gällde våld i nära relationer i Grums kommun. Denna handlingsplan har behov av att revideras och innefatta en mer kommunövergripande plan.

Våld i nära relation är ett allvarligt brott, ett stort samhällsproblem och en viktig folkhälsofråga. Våldet medför stora individuella konsekvenser och ger höga kostnader för samhället. Ansvar för våldet är den som utövar det. Våldet är ett hinder för den utsattes säkerhet och rättstrygghet.

Våld i nära relationer är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. En övervägande del av våld i nära relationer är riktat mot kvinnor och barn, det sker oftast i hemmet och utövas av män i nära relation. Det förekommer i alla samhällsklasser och åldersgrupper. Det finns även män som utsätts för våld i nära relationer och mellan parter av samma kön. I 5 kap 11 § socialtjänstlagen anges att socialtjänsten ska verka för att de som utsätts för brott och dessas anhöriga får stöd och hjälp.

I Socialstyrelsens riktlinjer så påpekas det att Socialnämnden ansvarar för god kvalitet oavsett utförare av insatser. Om en kvinna vänder sig till kommunen för att söka stöd och hjälp och det framkommer att hon är våldsutsatt är det socialnämnden som har ansvaret för att hon får det stöd och hjälp hon är i behov av. Socialnämnden ska till exempel alltid fatta ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL, inte minst för att den enskilde ska kunna överklaga ett nekat stöd. Kommunens ansvar omfattar också uppföljning av det enskilda ärendet och beslut om eventuella ytterligare insatser.

Misshandlade kvinnor kan ha rätt till olika former av stöd, till exempel samtalsstöd, ekonomiskt bistånd, skyddat boende, kontaktperson och/eller kontaktfamilj. Enligt socialtjänstlagen ska socialnämndens insatser utformas och genomföras i samråd med den enskilde och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan, organisationer och föreningar.

Syfte och perspektiv

Syftet med Grums kommuns arbete mot våld i nära relation är främst att förebygga våld samt tillgodose utsatta människor och barn som är i behov av skydd och stöd. Syftet är också att synliggöra våldet. Målet är att alla våldsutsatta skall få adekvat hjälp och stöd både i ett akut skede samt erbjudas fortsatt stöd och behandling utifrån behov.

Handlingsplanen har ett brett perspektiv och omfattar både förebyggande arbete och insatser i akut skede. Strategierna för att uppnå handlingsplanens mål är kommunövergripande och inriktade på samverkan. Syftet är att alla som möter våldsutsatta kvinnor och deras barn vet hur de skall bemöta och agera och slussa vidare till rätt instans.

Vi har utgått från den länsrutin som tagits fram i samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvården, polisen, åklagarkammaren, kriminalvården och andra berörda myndigheter i Värmland när det gäller samarbete, handläggning och behandling rörande våld i nära relation.

Våld i nära relation

Gemensamt för våld i nära relation är att det bottnar i en ojämn maktrelation där den som utsätts för våld är beroende av förövaren i exempelvis en parrelation, vänskap eller släktskap. Män utsätts ofta för våld av okända män utomhus medan den vanligaste formen för våld mot kvinnor sker i hemmet av en närstående eller bekant man. Våld förekommer även i samkönade relationer samt av kvinnor mot män i heterosexuella relationer.

Våld har stor påverkan på den fysiska psykiska hälsan för den som utsätts, men också för de barn som bevittnar våldet. Våldet försvårar livssituationen för alla inblandade.

I fortsättningen kommer texterna att omfatta både kvinnor, män och barn, våldsutsatta och våldsutövare, där inget annat anges.

Begreppsdefinition

I handlingsplanen används FN:s definition av begreppet våld mot kvinnor vilket innebär såväl kvinnomisshandel som våldtäkt och andra sexuella övergrepp och former av utnyttjande såsom sexuella trakasserier, kvinnlig könsstympning och prostitution. Uttrycken våld mot kvinnor, våldsutsatta kvinnor och mäns våld mot kvinnor används synonymt i handlingsplanen.

Fysiskt våld - sparkar, slag, bett, strypning och kvävning.

Sexuellt våld - fysiskt våld riktat mot könsorgan eller påtvingande sexuella handlingar.

Psykiskt våld - hot, isolering och förlöjligande

Materiellt våld - den misshandlande partnern slår sönder/förstör inredning, möbler, dagböcker, brev etc.

Ekonomiskt våld - mannen kontrollerar familjens ekonomi och kvinnans pengar.

I Rädda barnens definition kring barn som bevittnat våld framgår att detta kan ha en vidare innebörd än att se på våld. Det kan innefatta även att höra och förstå att våld pågår, t ex genom att avläsa det på stämningar och registrera konsekvenser, i form av skador och känslouttryck mm. Ur barnens perspektiv är upplevelsen av våldet förknippat med rädsla och oro.

Per Isdals definition som är väl använd av socialtjänsten tas med ” *Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin egen vilja eller avstå från att göra något som den vill*”.

Hedersrelaterat våld och förtryck- våldet och förtrycket utförs ofta av flera personer gemensamt och förövarna behöver inte vara en nuvarande eller tidigare partner.

Våldsutövare – personer som utövar våld i nära relation

Aktuell lagstiftning

Lagen om kvinnofrid, gäller från 1998 och handlar om lagföring av brott mot kvinnor. Förändrad skrivning i socialtjänstlagen (SoL 5 kap 11 §) 2007 ålägger kommunerna att ge våldsutsatta kvinnor och deras barn adekvat stöd och hjälp.

Lagrum

1.1 Socialtjänstlagen (2001:453)

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper

Brottsoffer

11 § Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Lag (2012:776). Sedan 2013-01-01 har 5 kap 1 § Sol förstärkts ytterligare med ett förtydligande om barnets rätt till stöd som brottsoffer.

2.1 Minderårig

Enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen är myndigheter skyldiga att anmäla till socialnämnden om det finns anledning att misstänka att socialnämnden behöver ingripa till en minderårigs skydd.

Socialtjänsten

Socialtjänsten är den verksamhet inom kommunen som ofta involveras när det handlar om våld i nära relation. Socialjouren i Karlstad ansvarar för Grums kommuns socialtjänst efter kontorstid. Hit kan man vända sig vardagskvällar och helger.

Kommunens ansvar för våld i nära relation styrs av socialtjänstlagen. Socialtjänsten bör särskilt beakta kvinnor och barn som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet (2 kap 2 § Sol). Man bör också beakta att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av hjälp och stöd.

En hög medvetenhet och kunskap angående våld i nära relation är viktigt. Barn är viktiga att uppmärksamma. Enligt lagen har myndigheter vars verksamheter berör barn och unga samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården skyldighet att anmäla till socialtjänsten om det finns en oro för barn. Även allmänheten bör anmäla om man ser barn som riskerar att fara illa.

Kommunen har ansvar för att samverkan organiseras och genomförs i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Kommunen har också ansvar för brottsoffer som är eller har varit utsatta för våld eller annat övergrepp i hemmet och som kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Kommunen ska med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen av barn och unga, som visar tecken på ogynnsam utveckling och i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas får det stöd och skydd som de behöver. När åtgärder rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsyn till barnens bästa kräver.

VÅLD MOT BARN I NÄRA RELATION

Särskilt utsatt grupp

Barn som växer upp i socialt utsatta grupper såsom svag familjeekonomi, förekomst av missbruk, psykisk sjukdom eller annan funktionsnedsättning kan öka risken för att utsättas för våld i nära relation.

Barn som bevittnar våld kan även bli utsatta för annan typ av övergrepp eller omsorgssvikt. Barnet berövas sina grundläggande behov av trygghet och närhet genom att barnet utsätts för traumatiska situationer. Våldet blir svårbegripligt och kan ge allvarliga konsekvenser just för att våldet förekommer i en miljö där barnet söker trygghet och från en person som barnet normalt söker stöd och tröst ifrån.

Vid misstanke om att barn utsatts för sexuella övergrepp eller misshandel föreligger utredningsskyldighet.

Socialtjänstens uppdrag

Inleda utredning enligt 11 kap 1 § SoL.

Bedöma och tillgodose barnets behov av omedelbart skydd och stöd.

Tillgodose barnets behov av skydd och stöd mer långsiktigt.

Ta ställning till om polisanmälan ska göras.

Samordna arbetet med andra myndigheter.

Stödja familjen som helhet under utredningstiden och mer långsiktig.

Bedöma föräldrarnas omsorgsförmåga och barnets behov av insatser.

Barnahus uppdrag

Barnahus är en samverkan mellan alla värmlandskommuner, polis- och åklagarmyndighet, barn och ungdomsmedicin och barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Barnahus målgrupp är barn och ungdomar under 18 år som misstänks ha varit utsatt för misshandel i nära relation, sexuella övergrepp, bevittnat våld i nära relation, hedersrelaterad problematik samt unga förövare under 15 år. På Barnahus arbetar samordnare som socialtjänsten kan ringa och konsultera i ärenden när misstanke om brott finns. Utifrån dessa konsultationer bokas tid för samråd med övriga samverkanspartners.

Vid samrådet dras ärendet anonymt, personuppgifter lämnas först i polisanmälan till åklagare och polis. En polisanmälan tas med till samrådet i två ex. Socialtjänsten äger rätten att besluta om polisanmälan ska göras eller inte. Om åklagaren beslutar om förundersökning, så planeras det under samrådet en plan för förhörstider och hur hämtning av barn ska ske. Frågan om behov av särskild företrädare och eventuell läkarundersökning på Barnahus övervägs. Undersökning sker av barnläkare. Gällande sexuella övergrepp på flickor sker läkarundersökning av barnläkare och gynekolog i samverkan. BUP medverkar konsultativt i samrådet och kan även bistå inför och vid förhör. BUP tar emot remisser för behandling.

Åklagarens uppdrag

I brottsutredningar avseende våld i nära relation är åklagare alltid förundersökningsledare. Som förundersökningsledare beslutar åklagare vilka

gärningar som ska utredas och vilka utredningsåtgärder som ska vidtas exempelvis rättsmedicinsk undersökning, rättsintyg,

husrannsakan, förhör m.m. När samtliga utredningsåtgärder är vidtagna fattar åklagaren beslut om åtal ska väckas eller förundersökningen ska läggas ner. När åtal väcks för åklagaren talan i rätten.

Polisens uppdrag

Planerar och genomför förhör och andra utredningsåtgärder. Samlar bevismaterial. Har kontakt med socialtjänsten. Initierar målsägandebitråde/särskilt företrädare.

Hälso- och sjukvårdens inklusive tandvårdens uppdrag

Upptäcka och identifiera våld. Anmäla till socialtjänsten. Utredda barnets somatiska status och bedöma förekomsten av skador och behovet av behandling. Utredda och bedöma barnets psykiatriska symptom och eventuella ohälsa och därmed bedöma barnets behov av krisbearbetning och psykoterapeutisk/psykologisk insats. Bedöma föräldrars behov av krisbearbetning och annan behandling. Dokumentera och utfärda intyg eller utlåtande.

Särskild företrädare och målsägandebitrådes uppdrag

Särskild företrädare är en advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå som utses av Tingsrätten för att säkerställa brottsutredningen. Det är deras uppgift att samtycka till förhör, hämtning av barn och läkarundersökning.

Företrädaren finns med under hela förundersökningsprocessen och vid eventuellt åtal och förhandling, detta för att tillvarata barnets bästa och intresse i den rättsliga processen. Dessa utses när det finns anledning att anta att ett brott begåtts som kan föranleda fängelse mot någon som är under 18 år och att en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet eller det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den misstänkte för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt.

Särskild företrädare kan vara den andre föräldern.

Målsägandebitrådes utses till barn, när annan än vårdnadshavare är misstänkt för brott. Men som likväl behöver en rättslig företrädare som också ska tillvara ta barnens rättigheter i en rättsprocess.

Brottsskadeersättning till barn som bevittnat våld

Ersättning kan utgå trots att barnen inte är målsägande och därför inte kan få skadestånd från förövaren. Denna ersättning betalas ut av staten och ges efter ansökan till brottsoffermyndigheten. För att man ska vara berättigad till ersättning ska man vara under 18 år och bevittnat eller hört ett brott som är ägnat att skada tryggheten och till i förhållande till en närstående person. Det krävs oftast att barnet har en nära och relation till både brottsoffer och förövare.

VÅLD MOT VUXNA I NÄRA RELATION

Särskilt utsatta grupper

Våldsutsatta kvinnor med missbruks- och beroendeproblem

Kvinnor med missbruks- och beroendeproblem befinner sig ofta i situationer som ökar risken att utsättas för våld. Samtidigt drar sig många för att söka hjälp. Dessa kvinnor uttalas vara en de mest utsatta grupperna för våld, och man talar om en dubbel utsatthet- dels som kvinna och dels som missbrukare. Kvinnorna kan ha svårare att få hjälp och stöd jämfört med andra våldsutsatta kvinnor, och det finns risk för att våldet osynliggörs, framförallt utifrån att det hamnar i skuggan av missbruket och inte ses som ett våldsbrott.

Kvinnorna utsätts för både fysiskt och sexuellt våld, men också för psykisk misshandel. Oftast är förövaren en partner eller före detta partner. Dessa kvinnor är mer tillgängliga för förövare av hot och våld än andra våldsutsatta på grund av sitt beroende. Samtidigt har denna grupp ingenstans att ta vägen då Kvinnojourer ofta inte tar emot kvinnor i pågående missbruk.

Många drar sig för att söka hjälp

Det kan vara svårt för våldsutsatta kvinnor med missbruks- och beroendeproblem att söka hjälp för sin våldsutsatthet. Bland annat kan det bero på rädsla för att inte bli trodd och för att råka illa ut om hon ”skvallrar”.

Andra skäl till att kvinnorna sällan söker hjälp är att hon inte har någon tilltro till myndigheter, att hon ser våldet som ett normalt inslag i sin vardag och att hon dessutom ser sig själv som medansvarig för våldet.

Kvinnor med utländsk bakgrund

Kvinnor med utländsk härkomst kan ha särskilt behov av stöd och hjälp från myndigheter. Dessa kvinnor behärskar ofta inte det svenska språket och kan ha behov av praktisk hjälp. . Kvinnor som kommer till Sverige som flyktingar eller för att gifta sig med en svensk medborgare kan också utsättas för våld. Dessa kvinnor är mer utsatta då de sällan vågar anmäla förövaren av rädsla för att inte få stanna i Sverige.

Om tolk behövs bör telefontolk användas. Man ska inte lämna ut den våldsutsattas uppgifter utan istället låta hon eller han avgöra om rösten känns igen på telefontolken.

Personer med funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningen kan vara en orsak till våld. Även om våldsutövaren i de flesta fall när det gäller funktionsnedsatta är en närstående, kan det också vara andra anhöriga samt professionella. Enligt forskning är psykologiska övergrepp vanligast, trakasserier och förlöjligande och centralt är framförallt den beroendeställning som denna grupp kan ha, utanförskap och avsaknad av socialt nätverk. Svårigheter här är skyddade boenden. Ett boende på en kvinnojour förutsätter att du kan klara dig själv vilket kan bli svårt om du har ett psykiskt eller fysisk funktionsnedsättning.

Äldre

Att äldre personer har blivit utsatta för våld kan ibland vara svårt att fastställa. Skadorna kan tolkas som åldersrelaterade och vid demens kan det vara svårt för den enskilde själv att berätta om sitt tillstånd. Riskerna för våld kan öka om den ena parten utvecklar en demenssjukdom. Förändringar i

pensionering kan också rubba invanda mönster. Med åldern blir den fysiska förmågan nedsatt. Det innebär svårigheter att snabbt komma undan eller försvara sig. Faktorer som svagt socialt nätverk, beroendeställning till förövaren, starka skam- och skuldkänslor påverkar anmälningsbenägenheten.

Personer som upplever hedersrelaterat våld

Personer som lever i starkt patriarkala familjestrukturer kan utsättas för hedersrelaterat våld.

Hedersrelaterat våld kan definieras som en form av våld som utövas främst av män och oftast mot kvinnor. Våldet sker i familjer och grupper där kollektivet står i centrum, individen är underordnad gruppen som äger och tar det yttersta ansvaret för hedern och skammen.

Männens och gruppens heder är direkt avhängigt de kvinnliga medlemmarnas faktiska och påstådda sexuella beteende och relationer. Våldet kan ses som en kollektiv handling sanktionerad av gruppen. Familjens rykte står på spel vilket bidrar till en stram kontroll. Både fadern och modern kan vara aktiva i utövandet av våldet mot den unga kvinnan. Fadern eftersom hans heder är knuten till den unga kvinnans oskuld och modern för att hon ansvarar för barnens uppfostran och blir ytterst ansvarig om dottern bryter mot normerna.

Även unga män kan bli utsatt för hedersrelaterat våld, till exempel om sonen inte vill gifta sig med den kvinna som familjen har valt eller om det förekommer homosexuella relationer. Sonen kan också få ett uppdrag om att kontrollera sin syster.

Det som särskilt ska beaktas vid hedersrelaterade brott är uppsåtet och den sociala kontrollen samt det tysta, påtvingade eller uttalade medgivandet som påtryckargruppen kring förövaren ofta står för. Våldet är kollektivt planerat, kollektivt sanktionerat och ofta kollektivt utfört. Förövaren skyddas av kollektivet, vilket också leder till få anmälningar och åtal.

Det är särskilt viktigt att tänka på i kontakten med barn under 18 år. Innan kontakt tas med vårdnadshavare måste noggrann skyddsbedömning gjorts på barnen. Ibland kan tillräckligt skydd ges genom ett omedelbart omhändertagande med stöd av LVU(lag med särskilda bestämmelser om vård av unga). Barnets vistelseadress kan behöva sekretessbeläggas.

Socialtjänstens uppdrag

Inleda utredning enligt 11 kap 1 § Sol. Bedöma och tillgodose den våldsutsattas behov av omedelbart skydd och stöd. Tillgodose den våldsutsattas behov av skydd och stöd mer långsiktigt. Stödja den våldsutsatta och samordna kontakter med andra myndigheter. Hjälpa den våldsutsatta till skyddat boende och ekonomiskt bistånd vid behov. Ge information och avlastning till anhöriga.

Åklagarens uppdrag

I brottsutredningar avseende våld i nära relation är åklagare alltid förundersökningsledare. Som förundersökningsledare beslutar åklagare vilka gärningar som ska utredas och vilka utredningsåtgärder som ska vidtas exempelvis rättsmedicinsk undersökning, rättsintyg, husrannsakan, förhör m.m. När samtliga utredningsåtgärder är vidtagna fattar åklagaren beslut om

åtal ska väckas eller förundersökningen ska läggas ner. När åtal väcks för åklagaren talan i rätten.

Polisens uppdrag

Planerar och genomför förhör och andra utredningsåtgärder. Samlar bevismaterial. Har kontakt med socialtjänsten. Initierar målsägandebiträde/särskilt företrädare. Informerar om processens gång, informerar om andra stödverksamheter som finns och informerar om olika möjligheter till skydd och stöd. Bedöma risk för upprepat våld.

Informera om besöksförbud. Ett generellt besöksförbud innebär ett förbud om att personligen söka upp den som förbudet skyddar, men också förbud om att ta kontakt per telefon, brev, genom bud, genom telegram, e-post eller liknande. Det är alltid en åklagare som beslutar om besöksförbud och beslutet kan överklagas till tingsrätten.

Besöksförbudet gäller en viss tid (högst ett år), men kan förlängas med max ett år i taget. Besöksförbud ansöker man om vid polismyndigheten.

Uppmuntra kvinnan till att polisanmäla händelsen, men tänk på att det måste vara hennes eget beslut. *Socialtjänsten får inte göra en polisanmälan om inte kvinnan är minderårig, det vill säga under 18 år.*

Även tidigare misshandel kan polisanmälas. Preskriptionstiden för grov misshandel är tio år, misshandel fem år och ringa misshandel två år.

Misshandel lyder under allmänt åtal, vilket innebär att åklagaren kan väcka åtal även om kvinnan tar tillbaka sin anmälan. Kvinnan bör dock stöttas i att stå kvar vid sina uppgifter, då det annars kan bli svårare att få en fällande dom.

Hälsa- och sjukvårdens inklusive tandvårdens uppdrag

Upptäcka och identifiera våld. Medicinsk undersökning och vård. Krisomhändertagande och bedömning av psykiska symptom samt behandling. Dokumentera och utfärda intyg eller utlåtande. Uppmuntra enskild till polisanmälan och vid grova brott överväga polisanmälan. Anmälningsplikt-barn som far illa. Riskbedömning (bedömning av patientens behov av skydd och säkerhet i samband med besöket, tillsammans med patienten). Ge stöd till kontakt med andra stödinsatser.

Sjukvårdens ansvar styrs främst av hälso- och sjukvårdslagen. Den har i sin portalparagraf samma helhetssyn som socialtjänstlagen. Uppmana kvinnan till att bli läkarundersökt och skaffa ett läkarintyg på skadorna. Läkarintyget är en viktig handling för kvinnans egen trovärdighet och vid framtida rättsliga processer, till exempel vårdnadstvist om barn eller ansökan om uppehållstillstånd. Om kvinnan önskar har hälso- och sjukvården även möjlighet att remittera henne till psykiatrin.

Kriminalvårdens uppdrag

Deras uppgift är att verkställa en utdömd påföljd på ett sådant sätt att risken för att begå nya brott minskar. Extra satsningar görs när det gäller våld i nära relation vilket innebär behandlingsinsatser för den som utövade våld eller utnyttjat någon sexuellt. I samarbete med socialtjänsten utarbeta en handlingsplan. Stödja en våldsutsatt kvinna. Om barn funnits med i relationen görs en orosanmälan enligt 14 kap 1 § Sol. Sjukvårdens ansvar styrs främst av hälso- och sjukvårdslagen. Den har i sin portalparagraf

samma helhetssyn som socialtjänstlagen. Uppmana kvinnan till att bli läkarundersökt och skaffa ett läkarintyg på skadorna. Läkarintyget är en viktig handling för kvinnans egen trovärdighet och vid framtida rättsliga processer, till exempel vårdnadstvist om barn eller ansökan om uppehållstillstånd. Om kvinnan önskar har hälso- och sjukvården även möjlighet att remittera henne till psykiatrin.

Skattemyndighetens uppdrag

Informera om skyddade personuppgifter. Skyddade personuppgifter är skatteverkets samlingsrubrik för de olika skyddsåtgärderna sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter, detta enligt Offentlighets och Sekretesslagen (2009:400) är uppgifter inom folkbokföringsverksamheten i regel offentliga. Sekretess gäller om det av särskild anledning kan antas att en person, eller någon närstående, kan lida skada eller men om uppgifter om personen lämnas ut Sekretessmarkering och kvarskrivning ansöker man om vid skattemyndigheten. Fingerade personuppgifter ansöker man om vid Rikspolisstyrelsen (RPS).

Undanhålla uppgift om adress

Om en misshandlad kvinna flyttar till hemlig ort med barnen kan sekretess hävdas gentemot mannen utifrån mensprövning enligt Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)kap 12kap § 3. Beslutet går dock att överklaga med förvaltningsbesvär. Frågan om adressen ska lämnas ut eller inte prövas då i domstol.

Samverkan mellan olika aktörer är nödvändig

Våld i nära relation kräver att myndigheter och andra aktörer samverkar. Samverkan är nödvändig för att de våldsutsatta ska kunna få det stöd och den hjälp de har rätt till. Främst handlar det om följande aktörer:
Socialtjänsten med uppgift att ge stöd och hjälp till våldsutsatta
Hälso- och sjukvården med fokus på medicinsk behandling och psykosociala insatser
Rättsväsendet såsom polis, domstolar och kriminalvård
Ideella organisationer såsom kvinno- eller brottsofferjourer.

Andra myndigheter

Grundprinciperna för oss som i vår yrkesutövning kommer i kontakt med de våldsutsatta och våldsutövarna är att:

Skydda de våldsutsatta

Bistå de våldsutsatta med adekvat stöd och behandling

Samverka för att respektive myndighets utredning blir så professionell och rättssäkert som möjligt för alla

Tillerkänna våldsutta rättskydd av ansvariga myndigheter

Arbeta förebyggande med våld i nära relation

Synliggöra våldet

Samverkan idag

Samverkan sker idag via samråd på Barnahus, kvinnojouren. Samverkan sker även med Barn och ungdomspsykiatrin och till viss del vuxenpsykiatrin. Detta behöver utvecklas ytterligare och få en tydlig struktur.

Idag finns i Grums kommun en styrgrupp som består av representanter från skola, socialtjänst och landsting. Idag är träffarna var sjätte vecka där man

tar upp och diskuterar gemensamma riktlinjer för att upptäcka och även förebygga våld i nära relation. Även kunskapsutbyte och vikten av kompetenshöjande insatser tas upp och tas fram. Mål för verksamheterna och gemensamma dagar av kunskapsutbyte och föreläsningar läggs upp.

Kunskap och utbildning

Det finns behov av att få kunskap och utbildning avseende våld i nära relation både allmänt och fördjupning av kunskap för vissa professioner. Samordnade utbildningsinsatser bör ses över. Det är angeläget att yrkesutövare inom polis, socialtjänst, hälso och sjukvård, skola, förskola samt andra berörda får tillgång till gemensam kunskap av vikt. Gemensamma utbildningsdagar ger också utrymmer för utbyte av olika erfarenhet och perspektiv gällande våld i nära relation. Även viktigt med utbildning för politiker.

Information

Information är viktiga verktyg för att förebygga våld i nära relation. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ett ansvar att informera om socialtjänstens arbete i kommunen. Både riktad och allmän information kan ske. (tex broschyrer, info på webben, bjuda in sig till olika arbetsplatsträffar ute i kommunen).

Rutiner för Individ och familj i Grums kommun

Insatser och Ekonomi

Den våldsutsatta ska beviljas ekonomiskt bistånd till uppehälle och boende om behoven inte kan tillgodoses på annat sätt. En kvinnojour ska vara garanterad kostnad för boendet från socialtjänsten i form av bistånd tills en utredning gjorts enligt 11 kap 1 § Sol.

Socialtjänsten ska ha beredskap att kunna handlägga ärende om ekonomiskt bistånd som är akut och avser en våldsutsatt person. Med akut menas omgående eller nästa dag. För att avgöra om det är akut så görs en riskbedömning. Riskbedömningen ligger till grund för bedömningen av skyddsbehov. Alla som är i behov av skydd ska erbjudas skyddat boende samma dag. Om barn finns med bör boendet och övriga resurser på boendet anpassas därefter. Socialtjänsten ska kunna erbjuda råd och stöd samt hjälp i kontakten med andra myndigheter. Ska även kunna förmedla kontakt med andra intresseorganisationer och andra aktörer.

Den våldsutsatta ska informeras om att han eller hon har rätt till individuell behovsprövad insats. Om någon utsatts för våld från närstående finns det särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå när det gäller ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 3 § Sol. Det kan gälla inköp av kläder, skor, livsmedel, telefon och viss hemutrustning. Det kan finnas skäl att bekosta en dyrare bostad än normalt. De som utsatts ska ges stöd i en eventuell rättsprocess, det sker företrädesvis genom Brottsofferjouren. Om den utsatta misstänks ha missbruksproblem kan det vara aktuellt att koppla in vuxenhandläggare.

Fråga alltid om en polisanmälan ska göras och om den utsatte vill ansöka om kontaktförbud. Hjälプ den utsatte att vid behov få komma till läkare som kan utfärda ett läkarutlåtande som i ett senare skede kan användas som underlag för rättsintyg. Fråga om någon from av personskydd behövs. Om tolk behövs använd telefontolk och lämna inte ut den utsattas namn. Låt den utsatta få avgöra om den känner till tolken.

Om det finns misstanke om att barn kan fara illa ska en anmälan göras enligt 14 kap 1 § Sol. till utredningsgruppen inom barn och familj. Utredning ska inledas om barn varit utsatt för våld i nära relation. En risk och skyddsbedömning ska göras omgående. Samtal med barn ska hållas utifrån ålder och mognad. Tala till barnet, förklara vad som händer. Låt barnet få ge sin version av händelse om behov finns. Barn som bevittnat våld bör erbjudas behandling. I svåra fall ska kontakt tas med BUP. Barn i skyddat boende har rätt till skolgång. Detta är hemkommunens ansvar att tillgodo se detta. Barn kan erbjudas stöd i form av Trappansamtal.

Om ungdom 18-20 upplevt våld i hemmet kan det vara skäl att bortse från föräldrars underhållsskyldighet om ungdomen söker ekonomisk hjälp.

Mål för socialtjänsten i samverkan med andra myndigheter

- Alla som arbetar inom socialtjänsten och som arbetar med handläggning och uppföljning insatser enligt socialtjänsten ska ha teoretiska kunskaper inom området våld i nära relation samt praktiskt tillämpa dessa kunskaper.
- Det skall finnas socialsekreterare som har särskild kompetens avseende det akuta mottagandet och bedöma behovet av skydd och stöd för de personer som utsätts för hot eller våld i nära relation.
- Tydliga rutiner för det akuta mottagandet av personer som utsätts för våld i nära relation ska tas fram och vara klara våren 2014. Den skall omfattas av både vuxna och barn.
- Socialsekreterare inom myndighet för barn och unga ska ha kompetens att bedöma behovet av skydd och stöd för barn som bevittnat eller utsatts för hot och våld. Detta ska säkras genom kontinuerlig kompetensutveckling vilket bevakas av områdeschef inom IFO.
- Socialsekreterare inom myndighet för barn och unga ska ha kunskap och kompetens att bedöma vilka insatser ett barn behöver som utsatts för eller bevittnat våld i nära relation. Detta ska säkras genom kompetensutveckling vilket bevakas av områdeschef inom IFO.
- Information om det arbete som bedrivs inom socialtjänsten gällande våld i nära relation ska nås ut till olika professioner i kommun och landsting under 2014 som i olika avseenden arbetar och kommer kontakt med människor. En plan för detta läggs upp genom den styrgrupp som finns inom kommun och landsting (rektorer, chef vårdcentral, legevisitten, strateger och chef IFO). Denna grupp träffas regelbundet sedan 2010.
- Nyanställda ska få information om vilka rutiner som finns avseende våld i nära relation. 1:e socialsekreterare ansvarar för att detta genomförs.
- I de fall det förekommer kurser och föreläsningar i ämnet våld i nära relation är det viktigt att personal utses och deltar och även bjuda in andra myndigheter som kommer i kontakt med människor i olika situationer.
- Fastställa inom vilka områden det finns behov av samverkan både intern som externt när det gäller det förebyggande arbetet som i det akuta skedet.
- Socialtjänsten ska regelbundet föra statistik på antal ärenden som kommer in avseende våld i nära relation från och med 1 januari 2014. För att undvika dubbel statistikföring kommer initialer och födelseår antecknas. Statistiken kommer att sammanställas vid varje års slut.
- Statistik ska föras på hur många vuxna och barn som genom socialtjänstens försorg placeras på skyddat boende och var.

- Statistik ska föras på barn som bevittnat våld, våldsutsatta, förövare.
- Socialtjänsten ska lägga ut information på kommunens hemsida så att kommuninnevånare vet vart de kan vända sig för att få hjälp. Informationen ska innehålla uppgifter om vart man kan vända sig för att få hjälp, med adresser och telefonnummer och länkar till andra hemsidor som rör våld i nära relation. Klart våren 2014.

Denna handlingsplan skall följas upp regelbundet och minst vartannat år.